

selkokieliversio 2003

Koti Suomessa

tietoa maahanmuuttajille asumisesta, opiskelusta ja sosiaaliturvasta



Johdanto	4
Kotoutumissuunnitelma	5
Oikeus sosiaaliturvaan	6
1. Maahanmuuttajana Suomessa	7
Tulkkausapu.....	8
Jos suomen kielen taito ei riitä vielä.....	8
Kielen opiskelu.....	9
Naiset ja miehet käyvät työssä.....	10
Oma yritys	10
Työvoimatoimiston palvelut	10
Uudet ihmiset, uusi elämäntapa	13
2. Kotikunta ja asuminen	14
Jos maahanmuuttaja asuu Suomessa.....	14
vakinaisesti eli pysyvästi,	14
Äänestysoikeus	15
Asunnon omistaminen	16
Vuokra-asunto	16
Myös vuokra-asunnossa asuminen	16
Asuintalon säännöt.....	17
Vuokrasopimus	17
3. Sosiaaliturva	18
Sairausvakuutus	21
Tapaturmavakuutus.....	23
Asumistuki.....	23
Työttömyysturva.....	24
Eläkkeet	26
Maahanmuuttajan erityistuki	29
Toimeentulotuki.....	30
Sosiaalihuollon asiakkaan asema ja oikeudet	31
Sosiaalihuollon asiakkaalla.....	31
Sosiaaliasiamies.....	32
4. Perhevapaat	32
Äitiysvapaa	33
Isyysvapaa	33
Vanhempainvapaa.....	34
Hoitovapaa.....	35
Lapsilisä.....	36
Äitiysavustus	36
5. Lasten päivähoito ja varhaiskasvatus	36
Päiväkoti vai perhepäivähoito?.....	37
Päivähoitopaikan hakeminen	38
Päivähoitomaksut.....	38
Päivähoito maahanmuuttajakoulutuksen aikana	38
Leikkipuistot	39
Avoimet päiväkodit	39
Esiopetus ennen koulun aloittamista.....	40
Nuorten harrastustoiminta	40
6. Avioliitto ja avioero	41
<i>Tasa-arvoisena Suomessa – tietoa</i>	41
Elatusapu	41
Elatustuki	42
7. Koulunkäynti ja opiskelu	43
Jokainen Suomessa asuva lapsi.....	43
Hänellä on oikeus käydä.....	43
Peruskoulu	44
Lukio ja ammatillinen oppilaitos	44
Kotoutumiskoulutus.....	46
<i>Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen.</i>	47

Lisätietoja saa myös internetosoitteesta.....	47
Korkeakoulut, ammattikorkeakoulut ja yliopistot	47
Kansanopistot	47
Kansanopistoissa voi suorittaa	47
Kansalais- ja työväenopistot	48
Opintotuki.....	48
Koulutustuki	49
Kun työtön henkilö on työvoimakoulutuksessa.....	49
8. Terveydenhuolto	49
Terveyskeskukset.....	49
Äitiysneuvolat.....	51
Lastenneuvolat.....	52
Kouluterveydenhuolto	52
Sairaanhoito	53
Yksityinen terveydenhuolto.....	54
Lääkkeet	55
Potilaan oikeudet	55
Suomessa on voimassa	55
9. Vammaispalvelut.....	56
Kelan tuki vammaisille ja pitkäaikaissairaille	57
Kela maksaa erityistä hoitotukea	58
Vaikeavammaisen henkilö	58
10. Vanhusten palvelut.....	59
Kotipalvelut	59
Palveluasunnot ja vanhainkodit	60
11. Miten sosiaaliturva rahoitetaan?	60
12. Mistä apua ongelmiin?	62
Tärkeät puhelinnumerot.....	62
Hätätilanne.....	62
Mielenterveys- ja kriisipalvelut	62
Lisätietoja:	63
SOS-keskus.....	63
Se palvelee kaikkia	63
Lounais-Suomen Mielenterveysseuran tukiasema.....	63
Kidutettujen kuntoutuskeskus.....	64
Turvakodit	64
A-klinikat.....	65
Oikeusapu	65
Vähemmistövaltuutetun toimisto	66
Vähemmistövaltuutettu seuraa.....	66
Pakolaisneuvonta	66
Yksityiset lakimiehet	67
Kansainvälinen henkilöhaku.....	67

Johdanto

Tervetuloa Suomeen!

Tämä opas auttaa sinua,
kun olet muuttanut Suomeen
jostain toisesta maasta.

Maahanmuuttaja tarkoittaa
pakolaista, siirtolaista,
paluumuuttajaa ja
muita ulkomaalaisia.

Maahanmuuttaja saa palveluita
ja sosiaalietuksia,
jotka helpottavat elämää
uudessa kotimaassa.
Tavoite on,
että palvelut auttavat maahanmuuttajaa
sopeutumaan Suomeen.

Maahanmuuttajalla
on oikeuksia ja velvollisuuksia,
kun hän asuu Suomessa.
Ne vaihtelevat sen mukaan,
muuttaako hän Suomeen
Euroopan Unionin alueelta
vai Euroopan talousalueelta
vai jostakin muusta maasta.

Tässä oppaassa kerrotaan,

miten voit järjestää elämäsi Suomessa.

Oppaassa kerrotaan
tärkeimmistä julkisista palveluista
ja sosiaalietuuksista
elämän eri vaiheissa.

Tietoa Suomesta löydät myös
Internet-osoitteesta
www.suomi.fi

Jos haluat tietoa
työstä ja työn hakemisesta,
voit mennä työvoimatoimistoon.
Myös Internet-osoitteesta
www.mol.fi
löytyy tietoa työn hakemisesta.

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutuminen tarkoittaa sitä,
että maahanmuuttaja oppii
uusia asioita ja taitoja
uudessa kotimaassa Suomessa.
Hänen täytyy oppia suomen kieltä.
Hänen täytyy myös tuntea
suomalainen yhteiskunta
ja suomalaiset tavat.
Kun hän osaa nämä taidot,
hän voi olla mukana
työelämässä ja yhteiskunnassa
niin kuin muutkin suomalaiset.

Suomessa on voimassa
kotoutumislaki

(laki tuli voimaan 1.5.1999).

Kun ihminen muuttaa Suomeen,
hän voi tehdä kotoutumissuunnitelman
yhdessä oman kotikunnan
ja työvoimatoimiston kanssa.

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan,
miten maahanmuuttaja opiskelee suomea tai ruotsia
ja tutustuu Suomen yhteiskuntaan.

Kotoutumissuunnitelma tehdään
yleensä kolmen vuoden ajaksi.

Lisätietoa kotoutumissuunnitelmasta
saat Internet-osoitteesta

www.mol.fi.

Oikeus sosiaaliturvaan

Maahanmuuttajalla
on oikeus sosiaaliturvaan,
jos hän aikoo jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan
ja jos hänellä on lisäksi
vähintään yhden vuoden oleskelulupa.

Suomeen muuttoa pidetään vakinaisena
eli pysyvänä,
jos henkilö muuttaa Suomeen,
koska hän on:

- paluumuuttaja
- pakolainen
- turvapaikanhakija

ja hänelle on myönnetty oleskelulupa
vähintään yhdeksi vuodeksi.

Asuminen on vakinaista myös silloin,
kun henkilö muuttaa perhesyistä.

Asuminen on vakinaista myös,
kun maahanmuuttajalla on
vakinainen työpaikka
tai vähintään kahden vuoden työsuhde.

Maahanmuuttajan pitää myös
todella asua Suomessa,
jotta hän saisi sosiaali-etuudet.
Viranomaiset katsovat,
että henkilö ei asu maassa vakinaisesti,
Jos hän tulee Suomeen lyhyeksi ajaksi.

Jos henkilö tulee Suomeen
pelkästään opiskelemaan,
hän ei myöskään ole oikeutettu
Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan.

Lisätietoja internet-osoitteesta:

www.kela.fi

1.Maahanmuuttajana Suomessa

On tärkeää, että maahanmuuttaja
sopeutuu suomalaiseen yhteiskuntaan.
Siksi maahanmuuttajaa autetaan sopeutumaan
monella eri tavalla.

Kaikki suomalaiset asuvat jossakin kunnassa
eli he ovat jonkin kunnan asukkaita.

Myös kaupungit ovat kuntia.
Vakinaisesti Suomessa asuva maahanmuuttaja
on kunnan asukas.
Maahanmuuttaja voi käyttää
sen kunnan palveluita,
jossa hän asuu.

Monissa kunnissa on
sellaisia työntekijöitä,
jotka auttavat vain maahanmuuttajia.
Heiltä voi kysyä neuvoja ja apua.
Useissa kaupungeissa on
kansainvälinen kohtaustapaikka,
jossa voi harrastaa, jutella
ja tutustua uusiin ihmisiin,
sekä maahanmuuttajiin
että suomalaisiin.

Tulkkausapu

Jos suomen kielen taito ei riitä vielä
omien asioiden hoitamiseen,
maahanmuuttaja voi pyytää tulkkausapua.
Jos maahanmuuttaja tarvitsee tulkin,
siitä täytyy kertoa etukäteen viranomaiselle.
Viranomainen hankkii tulkin.

On tärkeää, että asiakas
on paikalla sovittuna aikana.
Tulkille maksetaan palkkaa,
vaikka asiakas ei tulisikaan paikalle.
Tulkilla on myös kiire,
sillä hänellä voi olla
paljon asiakkaita.

Siksi asiakkaan täytyy olla paikalla
juuri siihen kellon aikaan,
kun on sovittu.

Tulkin apua voi saada myös silloin,
kun hoitaa asioita työvoimatoimistossa.
Tulkin tehtävä on pelkästään tulkata
eli välittää puhe toiselle kielelle.
Tulkki ei anna neuvoja eikä
kerro omaa mielipidettään.

Tulkilla on vaitiolovelvollisuus.
Se tarkoittaa, että
tulkki ei saa kertoa kenellekään,
mitä asioita hän työssään kuulee.

Kielen opiskelu

Suomessa on kaksi virallista kieltä,
suomi ja ruotsi.
Työelämässä suomen kielen taito
on välttämätön.
Maahanmuuttajan on hyvä osata suomea
muutenkin. Silloin voi hoitaa itse
omat asiansa arkipäivän tilanteissa.

Aikuiset maahanmuuttajat
voivat opiskella suomea

- aikuiskoulutuskeskuksissa
- aikuislukioissa
- kansalais- ja työväenopistoissa
- yliopistojen ja korkeakoulujen kielikeskuksissa.

Työvoimatoimistosta saa lisätietoa

kielikursseista.

Tietoa löytyy myös

eri oppilaitosten Internet-sivuilta ja

Opetushallituksen Internet-sivuilta www.oph.fi

Naiset ja miehet käyvät työssä

Suomessa miehillä ja naisilla

on samanlaiset mahdollisuudet

hankkia ammatti ja työpaikka.

Naisetkin ovat yleensä

töissä kodin ulkopuolella.

Jos työtä on vaikea saada,

kannattaa ottaa selvää

työttömien yhteisestä toiminnasta.

Oma yritys

Työvoimatoimistosta saa tietoa

oman yrityksen perustamisesta.

Myös työnantajat voivat asioida

työvoimatoimistossa.

Maahanmuuttajien yritykset

voivat saada rahoitusta

samalla tavalla kuin suomalaiset yritykset.

Suomen valtiolla on oma rahoitusyhtiö

Finnvera Oyj.

Se voi myöntää takauksia ja vientitakuuta.

Lisätietoja Internet-osoitteesta:

www.finnvera.fi

Työvoimatoimiston palvelut

Työvoimatoimistot ovat
Suomen valtion virastoja.
Ne auttavat seuraavissa asioissa:

- työnhaku
- työttömyysturva
- ammatinvalinta
- urasuunnittelu
- koulutus
- yrittäjäksi ryhtyminen.

Joissakin työvoimatoimistoissa
(yleensä suurissa kaupungeissa)
on virkailijoita, jotka auttavat
vain maahanmuuttajia eli
he ovat erikoistuneet
maahanmuuttajien palveluun.

Työnantajat ilmoittavat suuren osan
avoimista työpaikoista
työvoimatoimistoon.
Työvoimatoimiston työnvälityksessä
voi hoitaa asioita työvoimaneuvojan kanssa
tai itsenäisesti, itsepalveluna.
Työvoimatoimiston palveluista
ei tarvitse maksaa mitään.

Työvoimatoimiston työnvälitykseen
voi ilmoittautua työnhakijaksi,
jos on työtön.
Työnhakijaksi voi ilmoittautua myös silloin,
jos on työssä ja etsii uutta työpaikkaa.
Jos tarvitsee työttömyysturvaa
eli työmarkkinatukea tai

työttömyyspäivärahaa,
täytyy ilmoittautua työnhakijaksi
työvoimatoimistoon.
Kun henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi,
hän saa työvoimaneuvojan apua
työpaikan etsimisessä.
Myös työlupa-asioista saa tietoa
työvoimatoimistoista.

Työtä voi etsiä työvoimatoimiston kautta,
mutta myös muuten,
esimerkiksi lehti-ilmoitusten avulla
ja soittamalla suoraan työnantajille.

Työvoimatoimisto järjestää
työnhakukurseja.
Niillä opetetaan,
miten työpaikkaa haetaan.

Työnhakija voi myös soittaa
puhelinnumeroon,
josta saa opastusta ja palvelua.
Tämän puhelinlinjan nimi on *Työlinja*.
Työlinjaan voi soittaa arkipäivinä
(maanantaista perjantaihin)
kello 8.00 – 19.00.
Puhelu maksaa lähipuhelun hinnan.
Jos soitat matkapuhelimesta,
puhelu on kalliimpi kuin lankapuhelimesta.

Työlinjan puhelinnumerot ovat:
0203 66066,
0203 66022,
0203 66077 ja

0203 60011.

Työvoimatoimiston palveluista
ja työministeriön palveluista
voi kysyä myös sähköpostilla
osoitteesta tyolinja@mol.fi

Uudet ihmiset, uusi elämäntapa

Jos tutustuu suomalaisiin,
saa parhaiten tietoa siitä,
millaisia suomalaiset ovat
ja millaisia ovat heidän elämäntapansa.
Suomalaisiin voi tutustua
omassa lähiympäristössä,
vaikka kodin pihalla,
urheiluseurassa
tai opistojen opintopiireissä.
Myös erilaisilla järjestöillä
on ystävätoimintaa
tai harrastusryhmiä
monissa paikoissa.

Päiväkodit ja koulut järjestävät
vanhemmille toimintaa.
Siihen kannattaa osallistua
heti alusta alkaen.
Näin tutustuu muiden lasten vanhempiin
ja saa tietoa siitä,
millaista suomalaisessa koulussa
ja päiväkodissa on.

Uudessa maassa
perhe ja sukulaiset ovat tärkeänä apuna

monessa asiassa.

Oma äidinkieli, oma kulttuuri, oma ruoka,
oma musiikki ja oma elämäntapa
ovat tärkeitä asioita
uudessakin kotimaassa.

Monilla paikkakunnilla toimii
maahanmuuttajien yhdistyksiä
ja ystävyysseuroja.

Suomen Punainen Risti (SPR)

auttaa löytämään
tukihenkilön tai ystäväperheen,
jos haluaa tutustua suomalaisiin.

SPR:n ystävät tai ystäväperheet haluavat tutustua
pakolaisiin ja muihin maahanmuuttajiin
ja auttaa heitä uuden elämän alussa.

Tukihenkilöt eivät anna rahaa eivätkä tavaraa,
vaan he tarjoavat ystävyyttä ja aikaa.

Lisätiedot Internet-osoitteesta:

www.redcross.fi

2. Kotikunta ja asuminen

Jos maahanmuuttaja asuu Suomessa
vakinaisesti eli pysyvästi,
hän on jonkun kunnan asukas.

Maahanmuuttajasta tulee kunnan asukas heti,
kun hänet on merkitty
pysyvästi asuvaksi väestörekisteriin.

Tätä varten täytyy tehdä
muuttoilmoitus maistraattiin.

Lisätietoja rekisteröinnistä saa maistraatista.

Maistraatin yhteystiedot löytyvät oman kunnan puhelinluettelosta kohdasta ”maistraatti”.

Muuttoilmoituksen voi tehdä myös puhelimitse:

numero on 0203 456 456 (suomeksi)

tai 0203 457457 (ruotsiksi).

Muuttoilmoituksen voi tehdä myös

Internetissä osoitteessa

www.vaestorekisteri.fi

tai postin Internetosoitteessa

www.posti.fi

Äänestys-oikeus

Äänestys-oikeus vaaleissa riippuu kunnallisvaaleissa siitä, asuuko vakinaisesti Suomessa, ja valtiollisissa vaaleissa siitä, onko Suomen kansalainen.

Jos maahanmuuttaja asuu vakinaisesti Suomessa eli hänellä on oma kotikunta, ja hän on täyttänyt 18 vuotta, hän saa äänestää kunnallisvaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä.

Valtiollisissa vaaleissa saa äänestää henkilö, joka on Suomen kansalainen ja joka on täyttänyt 18 vuotta.

Lisätietoja Internet-osoitteesta:

www.finlex.fi

Suomessa yleisillä vaaleilla valitaan:

- eduskunta
- tasavallan presidentti
- kuntien valtuustot
- jäseniä Euroopan parlamenttiin (16 jäsentä).

Lisätietoja Internet-osoitteesta:

www.suomi.fi

Asunnon omistaminen

Suurin osa suomalaisista asuu omistusasunnossa, jonka hankkimiseksi otetaan lainaa.

Laina otetaan yleensä pankista ja lainasta maksetaan korkoa.

Laina-ajasta ja takaisinmaksusta kannattaa pyytää tarjoukset pankeista.

Vuokra-asunto

Myös vuokra-asunnossa asuminen on Suomessa tavallista.

Silloin asukasta sanotaan vuokralaiseksi.

Hän maksaa asunnon omistajalle asunnosta vuokraa eli rahasumman, yleensä kerran kuukaudessa.

Viranomaiset järjestävät pakolaisille ja osalle muista maahanmuuttajista ensimmäisen vakituisen vuokra-asunnon.

Jos maahanmuuttaja haluaa sen jälkeen muuttaa pois asunnostaan, hänen täytyy järjestää itse uusi vuokra-asunto.

Asuntoja vuokraavat esimerkiksi

- kunnat
- vakuutusyhtiöt
- seurakunnat
- erilaiset säätiöt ja yhteisöt
- yksityiset henkilöt.

Opiskelijoiden asuntosäätiöt
vuokraavat asuntoja opiskelijoille.

Vuokra-asuntoja voi kysyä myös
asunnon välittäjiltä.

Välittäjät eivät omista asuntoja.

Asunnon omistaja pyytää välittäjää
etsimään asunnolle vuokralaisen,
ja vuokra-asuntoa etsivä voi kysyä
välittäjältä asuntoa.

Tällöin vuokralainen joutuu
yleensä maksamaan
tietyn rahasumman

vuokratakuuna tai vuokraennakkona.

Välittäjälle maksetaan yleensä välityspalkkio.

Asuintalon säännöt

Kun muuttaa uuteen asuntoon,
pitää tutustua talon järjestyssääntöihin.

Järjestyssäännöissä kerrotaan
talon yleisistä ohjeista ja säännöistä.

Kaikkien asukkaiden täytyy
noudattaa sääntöjä.

Vuokrasopimus

Asunnon vuokraaja tekee vuokrasopimuksen
asunnon omistajan kanssa.

Sopimukseen kirjoitetaan,
miten suuri vuokra on
ja milloin vuokra maksetaan.
Vuokra maksetaan yleensä etukäteen
kuukauden alussa.
Lisäksi sopimukseen kirjoitetaan,
kuinka pitkäksi ajaksi
asunto vuokrataan.
Sopimus voidaan tehdä myös niin,
että se on voimassa toistaiseksi.

Jos vuokralainen ei maksa vuokraa ajallaan
tai jos hän viettää häiritsevää elämää,
asunnon omistaja voi irtisanoa vuokrasuhteen.
Silloin vuokralaisen täytyy muuttaa
pois asunnosta.
Vuokrasopimus voidaan purkaa nopeasti,
jos ei maksa vuokraa kolmen kuukauden aikana.

Asuntojen vuokraamisesta säädetään
huoneenvuokralaissa.
Vuokralaisten Keskusliitto
neuvoo, jos tulee ongelmia.
Kunnan oikeusaputoimistolta
voi saada oikeusapua.

3. Sosiaaliturva

Suomen sosiaaliturva jakautuu
kahteen erilaiseen turvaan:

- 1) asumisperusteinen sosiaaliturva
- 2) työskentelyyn perustuva sosiaaliturva.

Asumiseen perustuvaan sosiaaliturvaan ovat oikeutettuja kaikki, jotka asuvat vakinaisesti Suomessa.

Asumisperusteista sosiaaliturvaa ovat

- eläkkeiden vähimmäisturva (esimerkiksi kansaneläke)
- toimeentuloturva sairauden ja työttömyyden aikana
- tuki perheille lapsista johtuvista kustannuksista

Suurin osa suomalaisesta sosiaaliturvasta on asumisperusteista.

Silloin sosiaalietuuksia saa, kun asuu Suomessa.

Kokonaan asumisperusteista on

- sosiaaliturva Kelalta
- kuntien sosiaali- ja terveystyöpalvelut
- työttömyyskassojen työttömyysturva
- työpaikkakassojen hoitama sairausvakuutus

Tarkempia tietoja

oikeudesta sosiaaliturvaan voi kysyä Kelan toimistoista.

Kela katsoo, että ihminen asuu Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti ja jos hän jatkuvasti oleskelee Suomessa.

Kelan sosiaaliturvaa haetaan

Kelan lomakkeella Y77.

Lomakkeen saat Kelan toimistosta.

Hakemus jätetään

hakijan kotipaikan Kelan toimistoon.

Hakija saa Kelasta kirjallisen päätöksen
sosiaaliturvasta.

Siitä voi valittaa, jos ei ole
päätökseen tyytyväinen.

Jos hakija saa oikeuden
sosiaaliturvaan,
hän saa myös Kela-kortin.

Muita yksittäisiä etuuksia
voi hakea muilla lomakkeilla.

Jos maahanmuuttaja
asuu Suomessa pysyvästi,
hänellä on oikeus hakea
seuraavia Kelan etuuksia
samoin kuin muutkin maassa asuvat henkilöt:

- lapsilisä
- äitiysavustus
- sairauspäiväraha
- vanhempainpäiväraha
- sairausvakuutuksen
sairaanhoitokorvaukset
- työttömyyspäiväraha ja
työttömyystuki
- lapsen hoitotuki
- vammaistuki
- Kelan järjestämä kuntoutus
ja kuntoutusraha
- kansaneläke ja perhe-eläke
- eläkkeensaajan asumistuki
ja yleinen asumistuki
- lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki

- koulumatkatuki

Lisätietoja Internet-osoitteesta:

www.kela.fi

Työskentelyyn perustuvaa sosiaaliturvaa ovat

- ansiosidonnaiset eläkkeet
- tapaturmavakuutus
- turva työtapaturmien ja ammattitautien varalta

Työskentelyperusteista sosiaaliturvaa hoitavat yksityiset vakuutusyhtiöt ja Eläketurvakeskus.

Sairausvakuutus

Suomen sairausvakuutus takaa sen, että jos ihminen sairastuu, Kela korvaa osan kustannuksista.

Kela korvaa osan seuraavista kustannuksista:

- yksityislääkärien kustannukset
- yksityisten tutkimus- ja hoitolaitosten kustannukset
- lääkkeiden kustannukset

Sairausvakuutukseen

kuuluu myös oikeus saada sairauspäivärahaa sekä äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa.

- Sairauspäiväraha
Työntekijä saa sairauspäivärahaa, jos lääkäri toteaa, että hän on

pitkän aikaa kyvytön tekemään työtä
(eli hän ei sairauden tai vamman takia
pysty tekemään työtä).

Sairauspäivärahaa voi saada

16 – 64 –vuotias työntekijä.

Omavastuu aika on noin kaksi viikkoa

(sairastumispäivä ja yhdeksän
seuraavaa arkipäivää).

Omavastuuajalta sairauspäivärahaa
ei makseta.

Sairauspäivärahan suuruus lasketaan
työtulojen perusteella.

Siitä maksetaan veroa.

Sairauspäivärahaa maksetaan
korkeintaan 300 päivältä.

Jos ihminen sairastaa yli 55 päivää,
hän voi saada sairauspäivärahaa,
vaikka hänellä ei olisi ollenkaan tuloja.
Tällöin hän saa sairauspäivärahan
vähimmäismäärän.

- Lääkekorvaukset

Suomessa vain apteekit

myyvät lääkkeitä..

Joitain lääkkeitä myydään

apteekissa ilman lääkärin reseptiä,

mutta osaan lääkkeistä tarvitaan resepti.

Jos lääkäri on määrännyt lääkkeen reseptillä,

Kela korvaa osan lääkkeen hinnasta asiakkaalle.

Joidenkin vaikeiden sairauksien lääkkeet

korvataan lähes kokonaan.

Tapaturmavakuutus

Kaikkien työnantajien täytyy ottaa tapaturmavakuutus työntekijöille.

Jos työntekijä joutuu työaikana tapaturmaan tai sairastuu ammattitautiin, hän saa rahaa, joka korvaa ansion eli palkan menetyksen ja sairauden tai vamman hoitokuluja. Jos henkilö kuolee työtapaturmaan tai ammattitautiin, omaisille maksetaan perhe-eläkettä ja hautausavustus.

Työterveyshuolto

Työnantajat järjestävät terveystalvveluja työntekijöille. Omalta työpaikalta saa lisätietoja työterveyshuollosta.

Asumistuki

Pienituloiset henkilöt voivat saada asumistukea Kelalta. Asumistuen suuruuteen vaikuttavat monet asiat, esimerkiksi:

- perheen tulot
- perheen koko
- asumismenot
- asunnon koko

Eläkeläisille on oma asumistuki. Opiskelijoille maksetaan asumislisää.

Työttömyysturva

Jos jää työttömäksi,
 kannattaa heti ilmoittautua
 työvoimatoimistoon työnhakijaksi.
 Vain silloin voi saada työttömyysturvan.
 Omavastuu-aika alkaa siitä päivästä,
 kun ilmoittautuu työvoimatoimistoon.
 Omavastuuajalta ei makseta työttömyysetuutta.
 Kaikilla työttömillä on aluksi
 omavastuu-aika.
 Kela maksaa työttömän perusturvan.
 Palkkaan perustuvan
 eli ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan
 maksaa työttömyyskassa jäsenilleen.

- Työttömyyspäiväraha
 Työtön työnhakija voi saada Kelasta
 työttömän peruspäivärahaa.
 Peruspäivärahaa voi saada, jos
 - on ollut palkkatyössä 10 kuukautta
 viimeisen kahden vuoden ja neljän kuukauden
 aikana (siis 28 kuukauden aikana)
 - tai
 - on toiminut kaksi vuotta yrittäjänä
 edellisten neljän vuoden aikana.
 Työttömyyspäivärahaa saavan henkilön
 täytyy hakea kokopäivätyötä,
 hänen pitää olla 17–64-vuotias
 ja työkykyinen.
 Hänen on täytynyt ilmoittautua
 työttömäksi työnhakijaksi.
 Työttömyyspäivärahaa maksetaan

enintään 500 päivän ajan.

Päivärahan suuruus on kaikille sama.

Päivärahasta maksetaan veroa.

- Työmarkkinatuki

Kelan työmarkkinatukea voidaan maksaa

työttömälle silloin,

kun työtön ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan

tai kun hän ei voi enää saada

ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa.

Maahanmuuttaja työmarkkinatukea

sanotaan kotoutumistueksi.

Maahanmuuttaja voi saada kotoutumistukea

kolmen ensimmäisen Suomen vuoden aikana.

Kotoutumistukea saa, kun

kotoutumissuunitelma on tehty.

Henkilö voi saada työmarkkinatukea,

kun hän hakee kokopäivätyötä ja

on 17–64-vuotias ja työkykyinen.

Hänen on täytynyt ilmoittautua

työttömäksi työnhakijaksi työvoimatoimistossa.

Alle 25-vuotiaalla täytyy olla

ammattillinen koulutus.

Alle 25-vuotias ei saa kieltäytyä

tarjotusta työstä tai koulutuksesta.

Jos hän ei ota työtä tai koulutuspaikkaa vastaan,

hän ei saa työmarkkinatukea.

Työmarkkinatukea maksetaan

niin kauan, kuin nämä ehdot ovat voimassa.

Jos puolison tulot ovat suuret,

työmarkkinatuki voi pienentyä

tai sitä ei makseta ollenkaan.

Työmarkkinatuesta maksetaan veroa.

- Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha
Jos on ammattiliiton työttömyyskassan jäsen,
voi saada ansiosidonnaista päivärahaa,
kun jää työttömäksi.
Hetimit kun on päässyt töihin,
kannattaa ottaa selvää,
mihin työttömyyskassaan voi päästä jäseneksi.

Jos on kuulunut työttömyyskassaan
vähintään 10 kuukautta ennen
työttömäksi jäämistä
ja on maksanut kaikki jäsenmaksunsa,
voi saada ansiosidonnaista päivärahaa.

Ansiosidonnainen päiväraha
on yleensä suurempi kuin
Kelan maksama peruspäiväraha.
Ansiosidonnainen päiväraha lasketaan
sen perusteella, miten suuri palkka on ollut
ennen työttömäksi jäämistä.
Ansiosidonnaista päivärahaa
voi saada noin kahden vuoden ajan.

Eläkkeet

Vanhusten toimeentulo Suomessa turvataan
kansaneläkkeellä ja työeläkkeillä.
Joillakin ulkomaalaisilla on oikeus
eläkkeeseen Suomessa,
mutta kaikilla ei ole.
Eläkeoikeus riippuu siitä,
miten kauan on asunut Suomessa

ja miten kauan on tehnyt täällä työtä.

Kelan toimistosta voi kysyä,
voiko perheen vanhus
tai vammaisen henkilö
saada eläkettä ja
kuinka suuri eläke olisi.
Jos eläkettä ei voi saada,
vanhus voi hakea toimeentulotukea
oman kotikunnan sosiaalitoimistosta.

Kaikista eläkkeistä maksetaan veroa.
Jos saa vain kansaneläkettä,
ei kuitenkaan joudu maksamaan veroa,
koska tulot jäävät niin pieniksi.
Yleinen eläkeikä Suomessa
on 65 vuotta.
Myös ennen tätä voi jäädä
varhaiseläkkeelle. Silloin
eläkkeen määrä voi olla pienempi.

Tärkeimmät eläkemuodot ovat
kansaneläke ja työeläke.
Kela maksaa kansaneläkkeen.
Työeläkelaitokset maksavat
työssäoloon perustuvan eläkkeen.
Joskus voidaan maksaa myös
perhe-eläkettä ja
työttömyyseläkettä.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan
alle 65-vuotiaalle henkilölle silloin,
jos hän ei pysty tekemään työtä
sairauden tai vamman takia.

Työkyvyttömyyseläkettä aletaan maksaa
noin vuoden kuluttua siitä,
kun työkyvyttömyys on alkanut.
Siihen asti maksetaan sairauspäivärahaa.

Eläkeläinen voi saada myös asumistukea.
Asumistuen suuruus lasketaan
kaikkien tulojen suuruuden
ja asumiskustannusten perusteella.

Sairaalle tai vammaiselle eläkeläiselle
voidaan maksaa myös hoitotukea.
Sen tarkoitus on tukea
sairaan ja vammaisen eläkeläisen
kotona asumista ja
kotona tapahtuvaa hoitoa.
Asumistuesta ja hoitotuesta
ei tarvitse maksaa veroa.

- Kansaneläke

Suomessa vakinaisesti asuvat ulkomaalaiset
saavat kansaneläkettä, jos he ovat asuneet
Suomessa tietyn vähimmäisajan.
Vähimmäisajan pituus vaihtelee.
Pisin vaadittu aika on viisi vuotta.

Kansaneläkkeen määrä riippuu siitä,
miten kauan on asunut Suomessa
ja saako muita eläkkeitä.
Kansaneläkkeen määrään vaikuttaa myös se,
missä kunnassa asuu ja
asuuko yksin vai perheen kanssa.

- Työeläke

Jos henkilö tekee työtä
ja jää sitten eläkkeelle,
hän saa työeläkettä.
Työeläkkeen määrä riippuu siitä,
miten monta vuotta on tehnyt työtä
ja miten suuri palkka työssä on ollut.

Työeläkettä kertyy tietty määrä
jokaista työvuotta kohti.
Työnantaja huolehtii työeläkemaksuista.
Osan maksuista maksaa työnantaja,
osan maksaa työntekijä.
Työntekijän työeläkemaksut otetaan
suoraan palkasta pois niin kuin verotkin.

Maahanmuuttajan erityistuki

Vuoden 2003 lokakuussa tulee voimaan
maahanmuuttajien erityistuki
Suomeen muuttaneille
vanhuksille ja työkyvyttömille henkilöille.
Maahanmuuttajien erityistuki on tarkoitettu
sellaisille Suomessa asuville maahanmuuttajille,
jotka muutoin joutuisivat elämään
kunnallisen toimeentulotuen varassa
hyvin pitkän ajan.
Erityistuki koskee esimerkiksi
inkerinsuomalaisia paluumuuttajia.

Viranomaiset harkitsevat,
tarvitseeko hakija erityistukea.
Tukea voi saada, jos on
vähintään 65-vuotias

tai työkyvytön.

Tuen saajan on pitänyt asua Suomessa

ainakin viisi vuotta

ennen erityistuen alkamista.

Erityistuki on yhtä suuri tai pienempi

kuin täysi kansaneläke.

Erityistuesta ei makseta veroa.

Hakijan puolison tulot vaikuttavat

siihen, miten suuri tuki on.

Myös hakijan ja hänen puolisonsa omaisuus

vaikuttavat tuen suuruuteen.

Kansaneläkelaitos eli Kela

huolehtii erityistuen maksamisesta.

Lisätietoja Internet-osoitteesta:

www.kela.fi

Toimeentulotuki

Henkilöllä on oikeus toimeentulotukeen,

jos hän ei tule toimeen

muilla tuloillaan tai tukirahoilla.

Toimeentulotuki kuuluu sosiaalihuoltoon.

Se on viimesijainen taloudellinen tuki.

Se tarkoittaa, että sitä voi saada vasta sitten,

jos mikään muu tulo tai tukimuoto

ei riitä toimeentuloon.

Sosiaalitoimistossa lasketaan,

paljonko toimeentulotukea voi saada.

Sosiaalihuollon asiakkaan asema ja oikeudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada hyvää sosiaalihuoltoa. Sosiaalihuollon palveluja ja etuuksia ovat esimerkiksi lasten päivähoido, lastensuojelu, kodinhoitopalvelut, vammaisten palvelut ja kuntien maksama toimeentulotuki.

Asiakkaalla on yleensä oikeus saada viranomaiselta sellaisia tietoja, jotka koskevat asiakasta. Myös asiakkaan täytyy antaa tietoja itsestään viranomaiselle. Viranomaiset ovat vaitiolovelvollisia. Se tarkoittaa, että viranomainen ei saa antaa tietoja kenellekään ulkopuoliselle, ei edes asiakkaan sukulaisille.

Lisätietoja saat sosiaalitoimistosta ja esitteestä *Sosiaalihuollon asiakkaan asema ja oikeudet*.

Esitettä saa sosiaalitoimistosta. Se on myös Internetissä osoitteessa www.stm.fi

Esite on käännetty ruotsiksi, saksaksi, venäjäksi, englanniksi ja somaliaksi.

Se on selkokielellä suomeksi ja ruotsiksi

Internet-osoitteessa www.papunet.net

Sosiaaliasiamies

Jokaisessa kunnassa on sosiaaliasiamies.

Jos asiakas on tyytymätön
sosiaalihuollon palveluun tai kohteluun,
hän voi kertoa siitä sosiaaliasiamiehelle.

Sosiaaliasiamies neuvoo ja avustaa
sosiaalihuollon asiakkaita.

Hän tiedottaa asiakkaan oikeuksista
ja seuraa, miten asiakkaita kohdellaan kunnassa.

Kotikunnan sosiaalitoimistossa kerrotaan,
miten saa yhteyden sosiaaliasiamieheen.

4. Perhevapaat

Kun perheeseen syntyy lapsi,
vanhemmilla on oikeus perhevapaisiin.

Perhevapaiden aikana
toinen vanhemmista voi olla poissa töistä
ja hoitaa lastaan kotona.

Perhevapaita ovat

- äitiysvapaa
- isyysvapaa
- vanhempainvapaa (myös osittainen)
- hoitovapaa (myös tilapäinen ja osittainen)

Kela maksaa vanhempainpäivärahaa,
kun vanhempi on

äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla.
Tuen määrä riippuu siitä,
miten suuret tulot vanhemmilla on.
Jos vanhemmat eivät ole työelämässä,
heille maksetaan vähimmäispäivärahaa.
Hoitovapaan ajalta maksetaan
kotihoiton tukea.
Vanhempainpäivärahasta ja
kotihoitontuesta maksetaan verot.

Äitiysvapaa

Äitiysvapaa alkaa,
kun lapsen laskettuun syntymäaikaan
on vielä noin yksi kuukausi aikaa.
Äitiysvapaan pituus on
105 arkipäivää.
Äitiysvapaan ajalta
Kela maksaa äidille äitiysrahaa,
jos äiti on asunut Suomessa
vähintään 180 päivää juuri ennen
vauvan laskettua syntymäaikaa.

Isyysvapaa

Isä voi pitää isyysvapaata 18 arkipäivän ajan
samalla kun äiti on
äitiysvapaalla tai vanhempainvapaalla.
Nämä 18 arkipäivää voi pitää
enintään neljässä jaksossa.
Tämän lisäksi isä saa
1 – 12 arkipäivää lisää
isyysvapaata,
jos hän pitää vanhempainvapaata

vähintään 12 arkipäivää
vanhempainrahakauden lopusta.
Silloin äiti voi palata töihin
tai pitää esimerkiksi vuosilomaa.

Isyyysvapaan aikana Kela maksaa isyyssrahaa,
jos isä on poissa töistä
ja hoitaa vauvaa kotona.

Vanhempainvapaa

Vanhempainvapaa alkaa heti
äitiysvapaan jälkeen.
Sen pituus on 158 arkipäivää.
Vanhempainvapaan aikana maksetaan
vanhempainrahaa joko äidille tai isälle.
Vanhemmat voivat sopia,
kumpi heistä hoitaa vauvaa kotona.
Vanhempainvapaan voi myös jakaa
vanhempien kesken. Sen voi pitää
myös osittaisena,
jolloin isä ja äiti voivat hoitaa
lasta vuorotellen kotona ja olla samalla
osa-aikatyössä. Esimerkiksi
toinen vanhemmista voi hoitaa
lasta aamupäivän ja
toinen vanhemmista voi hoitaa
lasta iltapäivän.
Työssäkäynti voidaan jakaa myös
vuoropäiville tai vuoroviikoille.

Isä ja äiti sopivat työnantajansa kanssa,
jos he haluavat siirtyä osa-aikatyöhön.
Sopimus osa-aikatyöstä täytyy tehdä

vähintään kahdeksi kuukaudeksi.

Hoitovapaa

Alle kolmevuotiaan lapsen vanhemmalla on oikeus jäädä kotiin hoitamaan lasta niin, että hän ei menetä työpaikkaansa. Työhön on oikeus palata hoitovapaan jälkeen samoilla työehdoilla kuin aikaisemmin. Hoitovapaata voi saada vanhempainvapaan ja isyysvapaan pidennyksen jälkeen. Hoitovapaata voi pitää siihen asti, kunnes nuorin lapsi täyttää kolme vuotta. Kela maksaa kotihoidon tukea hoitovapaan ajalta.

Osittainen hoitovapaa on mahdollinen sen vuoden loppuun, jolloin lapsi aloittaa peruskoulun. Kun vanhempi on osittaisella hoitovapaalla, hän työskentelee lyhyemmän työajan kuin tavallisesti. Osittaisen hoitovapaan ajalta Kela maksaa osittaista kotihoidon tukea.

Kun alle 10-vuotias lapsi sairastuu äkillisesti, äiti tai isä voi jäädä hoitamaan sairasta lasta tilapäiselle hoitovapaalle enintään neljäksi työpäiväksi. Tämä on mahdollista vain, jos molemmat vanhemmat työskentelevät kodin ulkopuolella. Myös yksinhuoltajalla on oikeus

tilapäiseen hoitovapaaseen.

Lapsilisä

Lapsilisää maksetaan lapsen vanhemmille,
kun lapsi on alle 17-vuotias ja asuu Suomessa.

Lapsilisän määrä riippuu lasten lukumäärästä.

Yksinhuoltaja saa jokaisesta lapsesta
korotetun lapsilisän.

Lapsilisästä ei makseta veroa.

Lapsilisää haetaan Kelasta.

Äitiysavustus

Suomessa asuva lasta odottava äiti
saa äitiysavustuksen raskauden loppupuolella.

Äitiysavustuksen voi saada
verottomana rahana tai äitiyspakkauksena.

Pakkauksen arvo on suurempi kuin rahasumma.

Äitiyspakkauksessa on hyviä vauvan vaatteita
ja hoitotarvikkeita.

Niistä on paljon apua
vauvan hoidossa.

Äidin täytyy käydä neuvolassa
tai lääkärin terveystarkastuksessa
ennen kuin neljäs raskauskuukausi loppuu.

Jos hän ei käy tarkastuksessa,
hän ei saa äitiysavustusta.

5. Lasten päivähoito ja varhaiskasvatus

Päivähoito tarkoittaa

lasten hoitoa kodin ulkopuolella.

Varhaiskasvatus tarkoittaa kasvatus, opetusta ja hoitoa, jota annetaan päivähoidossa.

Päivähoito ja varhaiskasvatus tukevat vanhempia lasten kasvatuksessa.

Tavoitteena on tukea lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista yhdessä perheen kanssa.

Samalla lapsi saa leikkikavereita ja tutustuu suomalaisten elämään ja oppii suomen kieltä.

Päivähoidossa tuetaan myös lapsen omaa kulttuuria ja äidinkieltä.

On tärkeää, että lapsi osaa hyvin omaa äidinkieltään.

Vanhemmat voivat aina keskustella päivähoidon henkilökunnan kanssa.

Vanhemmat voivat kertoa toiveita omaan lapseen liittyvissä asioissa.

Päiväkoti vai perhepäivähoito?

Oma kotikunta järjestää päivähoitoa alle kouluikäisille lapsille.

Päiväkodissa lapsia hoidetaan ryhmissä.

Siellä on koulutettu henkilökunta.

Perhepäivähoidossa perhepäivähoitaja hoitaa omassa kodissaan lapsia.

Perhepäivähoitajalla on hoidossa muutama lapsi (usein neljä tai viisi lasta).

Kunta maksaa hänelle palkan.

Lapsille on myös yksityisiä päiväkoteja ja perhepäivähoitajia.

Lapsi voi olla päivähoidossa koko päivän tai osan päivää.

Hän voi olla hoidossa myös vain osan viikosta.

Suurissa kunnissa on myös ympäri vuorokauden auki olevia päiväkoteja.

Ne on tarkoitettu lapsille, joiden vanhemmat ovat vuorotyössä.

Päivähoitopaikan hakeminen

Päivähoitopaikkaa täytyy hakea neljä kuukautta ennen kuin sitä tarvitaan.

Jos saa työpaikan tai opiskelupaikan, päivähoitopaikan voi saada nopeammin.

Kunnan sosiaalitoimistosta tai lähimmästä päiväkodista saa lisätietoja päivähoitopaikan hakemisesta.

Päivähoitomaksut

Päivähoitomaksun suuruus riippuu siitä, millaiset tulot vanhemmilla on.

Myös perheen koko vaikuttaa asiaan.

Maksu maksetaan kerran kuukaudessa.

Päivähoito maahanmuuttajakoulutuksen aikana

Kunta järjestää pakolaisille

vuoden mittaisen maahanmuuttajakoulutuksen.

Koulutuksen ajaksi

kunta järjestää päivähoidon

alle kouluikäisille lapsille.

Näin myös pienten lasten äidit

pääsevät opiskelemaan suomen kieltä.

Maahanmuuttajakoulutuksen aikana

lasten päivähoito on maksutonta.

Leikkipuistot

Monessa kunnassa on leikkipuistoja.

Leikkipuistoon saa mennä lapsen kanssa

eikä sinne tarvitse ilmoittautua.

Leikkipuistot ovat ilmaisia.

Joissakin puistoissa

henkilökunta järjestää lapsille ohjelmaa.

Alle 4-vuotiaat lapset tarvitsevat

oman hoitajan mukaan.

Joissain puistoissa on puistotätejä,

jotka voivat hoitaa lasta tietyn ajan.

Silloin puistosta täytyy maksaa

ja sinne täytyy ilmoittautua etukäteen.

Avoimet päiväkodit

Joissain kunnissa on avoimia päiväkoteja.

Avoimet päiväkodit on tarkoitettu lapsille,

jotka ovat vanhempien kanssa kotona.

Sinne äiti tai isä voi mennä lapsen kanssa ilmaiseksi.

Avoimista päiväkodeista saa tukea

lapsen hoidossa ja voi tavata muita aikuisia.

Esiopetus ennen koulun aloittamista

Esiopetusta järjestetään kaikille 6-vuotiaille ennen koulun alkua. Esiopetuksessa harjoitellaan niitä asioita, joita lapset tarvitsevat koulussa. Näin koulun aloittaminen on helpompaa. Opetus on ilmaista. Esiopetus on yleensä puolipäiväistä (neljä tuntia päivässä). Se kestää vuoden ajan.

Esiopetukseen ei ole pakko osallistua, mutta lapselle on siitä suurta hyötyä. Lisätietoja esiopetuksesta voi kysyä lähimmästä päiväkodista tai koulusta. Esiopetus järjestetään yleensä päiväkodissa tai koulussa.

Nuorten harrastustoiminta

Nuoret voivat olla mukana monenlaisissa harrastuksissa. Nuorten harrastuksia järjestävät erilaiset nuorisojärjestöt, urheiluseurat, kansalaisjärjestöt, koulut ja kaupalliset yritykset.

Monissa kunnissa on myös nuorisotaloja tai muita nuorten tiloja. Nuorisotalossa voi harrastaa esimerkiksi taidetta, liikuntaa, tietokoneita tai moottoreita.

Samalla nuori tutustuu muihin nuoriin ja oppii suomen kieltä.

Lisätietoa nuorten harrastuksista saa kunnan nuorisotoimistosta, lehdistä ja toiminnan järjestäjiltä.

6. Avioliitto ja avioero

Avioliitto on vapaaehtoinen sopimus, joka voidaan myös purkaa.

Avioerot ovat Suomessa yleisiä.

Jos haluaa avioeron, täytyy tehdä avioerohakemus kotikunnan käräjäoikeudelle.

Käräjäoikeus ei tutki eron syitä eikä puolisoitten välisiä suhteita.

Avioero myönnetään, vaikka toinen puolisoista ei haluaisi eroa.

Lisätietoja avioerosta saa esitteestä

Tasa-arvoisena Suomessa – tietoa maahanmuuttajanaيسelle ja –miehelle.

Esitteen ovat tehneet yhdessä työministeriö,

Vähemmistövaltuutetun toimisto ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunta.

Esite on Internetissä osoitteessa

www.mol.fi/migration

Elatusapu

Lapsen molempien vanhempien pitää huolehtia lapsen elatuksesta.

Jos perheen vanhemmat eroavat,

lapsella on oikeus saada elatusapua
siltä vanhemmalta,
jonka kanssa hän ei asu.

Vanhemmat voivat tehdä sopimuksen elatusavusta
kunnan sosiaalitoimistossa lastenvalvojan luona.
Jos vanhemmat eivät pysty sopimaan elatusavusta,
käräjäoikeus antaa elatusavusta päätöksen.
Elatusavun määrään vaikuttavat
monet asiat, muun muassa
vanhempien taloudellinen tilanne.

Lapsella on myös oikeus tavata
molempia vanhempiaan eron jälkeen.

Elatustuki

Jos lapsen vanhempi ei ole maksanut
vahvistettua elatusapua,
lapsella on oikeus saada kunnalta elatustukea.
Oikeus elatustukeen on silloin,
kun elatusavusta on tehty sopimus
tai elatusavusta on tuomioistuimen määräys.
Elatusapua haetaan kotikunnan
sosiaaliviranomaiselta.
Asiasta saa lisätietoja sosiaalitoimistosta.
Kun kunta maksaa elatustukea,
se perii elatusvelvolliselta vanhemmalta
myöhemmin ne elatusavut,
joita tämä ei ole maksanut.

Jos elatusvelvollinen on maksukyvytön,
elatusapu voidaan vahvistaa pienemmäksi

kuin elatustuki on.

Lapsella on kuitenkin oikeus saada täysimääräinen elatustuki.

Elatusvelvollinen joutuu maksamaan vain vahvistetun elatusavun ja kunta maksaa osan elatustukena.

Kunta maksaa elatustukea myös avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle, jonka isyyttä ei ole vahvistettu.

Myös ottolapsi, jonka ottovanhempi on yksin adoptoinut, saa elatustukea.

7. Koulunkäynti ja opiskelu

Jokainen Suomessa asuva lapsi on oppivelvollinen.

Hänellä on oikeus käydä maksutonta peruskoulua.

Lapset aloittavat koulun yleensä sinä vuonna, jolloin he täyttävät 7 vuotta.

Koulu alkaa syyslukukauden alussa.

Oppivelvollisuus päättyy yleensä sinä vuonna, kun nuori täyttää 16 vuotta..

Lapset käyvät yleensä siinä koulussa, joka on lähimpänä kotia.

Vanhempien pitää ottaa yhteyttä kunnan kouluvirastoon tai lähimpään kouluun.

Peruskoulu

Peruskoulua käydään yhdeksän vuotta.

Joissain kouluissa on

vapaaehtoinen 10. luokka.

Peruskoulun jälkeen suuri osa nuorista

jatkaa opintoja lukiossa

tai ammatillisessa oppilaitoksessa.

Tytöillä ja pojilla on

samanlaiset mahdollisuudet opiskella.

Maahanmuuttajille voidaan aluksi järjestää

koulussa opetusta omissa ryhmissä.

Kun oppilas siirtyy suomalaiselle luokalle,

hän voi saada tukiovetusta myös omassa äidinkielessä.

- **Ruokailu**

Peruskoulussa tarjotaan ateriat,

joista ei tarvitse maksaa.

Jos oppilaalla on erikoisruokavalio,

siitä voi neuvotella koulun kanssa

ennen kuin lapsi menee kouluun.

- **Uskonnon opetus**

Kouluissa opetetaan uskontoa.

Jos ei halua uskonnon opetukseen,

voi osallistua elämänkatsomustiedon opetukseen.

Vanhemmat voivat keskustella eri vaihtoehdoista

lapsen opettajan kanssa.

Lukio ja ammatillinen oppilaitos

Peruskoulun jälkeen nuoret jatkavat

yleensä opintojaan lukiossa
tai ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Lukioon ja ammatillisiin oppilaitoksiin
haetaan samaan aikaan yhteishaulilla.
Oppilaat valitaan koulumenestyksen pohjalta,
mutta joihinkin ammattikouluihin on lisäksi
pääsykoe tai kielikoe.
Maahanmuuttaja voidaan valita
ammattikouluun, vaikka
hänellä ei olisi todistusta
suomalaisesta peruskoulusta.
Silloin hänet valitaan oppilaitokseen
joustavassa valinnassa.
Joustava valinta on osa yhteishakua.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen
kestää kolme vuotta.
Ammatillinen tutkinto valmistaa tiettyyn ammattiin.
Jos maahanmuuttajan kielitaito ei vielä riitä
ammattillisiin perusopintoihin,
hän voi ensin suorittaa
ammattilliseen peruskoulutukseen
valmistavan koulutuksen.
Se kestää noin vuoden.

Lukiokoulutus kestää 2 – 4 vuotta.
Se on yleissivistävä koulu.
Lukion lopuksi suoritetaan
ylioppilastutkinto.
Jos äidinkieli ei ole suomi eikä ruotsi,
ylioppilastutkinnossa otetaan se huomioon.
Lukion jälkeen voi hakea
kaikkiin yliopistoihin ja korkeakouluihin.

Myös ammatillinen perustutkinto antaa korkeakoulukelpoisuuden – eli senkin jälkeen voi joissain tapauksissa päästä opiskelemaan korkeakouluun.

Aikuiset voivat opiskella aikuislukiossa. Siellä voi suorittaa peruskoulun ja lukion tai vain yksittäisiä aineita.

Aikuislukiossa opiskellaan iltaisin.

Ammatillisissa oppilaitoksissa on omat linjat aikuisille.

Kotoutumiskoulutus

Suomessa asuvalla 7–15-vuotiaalla maahanmuuttajalla on oikeus samaan peruskoulutukseen kuin suomalaisellakin.

Aikuiselle maahanmuuttajalle pyritään antamaan työelämässä tärkeä koulutus ja jatkokoulutus.

Maahanmuuttajalle pyritään järjestämään koulutusta, joka auttaa pitämään ammattitaitoa yllä.

Tavoite on, että maahanmuuttajalla on tasa-arvoinen asema suomalaisten kanssa.

Ulkomailla suoritettut tutkinnot ja ulkomailla hankittu työkokemus ovat pohjana koulutuksen suunnittelulle Suomessa.

Tavoitteena on myös toimiva kaksikielisyys: suomen tai ruotsin kielen osaaminen ja oman äidinkielen ja kulttuurin ylläpitäminen.

Kotoutumiskoulutus tukee ja edistää
maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen.

Lisätietoja kotoutumisesta saa esitteestä
Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen.

Esitteen on tehnyt työministeriö.

Lisätietoja saa myös internetosoitteesta

www.mol.fi/migration

Korkeakoulut, ammattikorkeakoulut ja yliopistot

Opiskelijat korkeakouluihin,
ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin
valitaan todistusten ja pääsykokeiden perusteella.

Eri kouluilla on erilaiset sisäänpääsyvaatimukset.

Opiskelijan täytyy kysyä suoraan koulusta,
miten sinne pyritään.

Useimmissa yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa
ja korkeakouluissa on
omat opintoneuvojat ulkomaalaisille.

Kesäyliopisto järjestää opetusta kesällä.

Siihen voi osallistua,
vaikka ei olisi yliopiston opiskelija.

Kansanopistot

Kansanopistoissa voi suorittaa
perusopetuksen tai lukiokoulutuksen
tai yksittäisiä aineita.

Lisäksi kansanopistot järjestävät
ammattillista koulutusta.

Joissakin kansanopistoissa
on omia linjoja maahanmuuttajille.

Opiskelu on kokopäiväistä.
Opiskelijat voivat asua
opiston asuntolassa.

Kansalais- ja työväenopistot

Monissa kunnissa Suomessa
toimii kansalais- tai työväenopisto.

Ne ovat hyvin suosittuja
aikuisten opiskelupaikkoja.

Kansalais- ja työväenopistoissa
opiskellaan vapaa-aikana,
yleensä kerran viikossa.

Suosituimpia aineita ovat
vieraat kielet.

Lisäksi niissä voi opiskella
taito- ja taideaineita ja liikuntaa.

Lisätietoja saa Internet-osoitteesta

www.ktol.fi

Opintotuki

Opintotukea voi hakea Kelasta.

Opintotukea voi saada, jos opiskelee
lukiossa, kansanopistossa,
ammattillisessa oppilaitoksessa,
yliopistossa tai korkeakoulussa.

Opiskelun täytyy olla päätoimista.

Sen täytyy kestää vähintään kaksi kuukautta.

Opintotukea voi saada,
kun on saanut opiskelupaikan
ja kun tarvitsee taloudellista tukea.
Jos saa kotoutumistukea,

ei voi saada opintotukea.

Perheetön opiskelija voi saada myös asumislisää, jonka määrä riippuu vuokran määrästä. Jos opiskelijalla asuu perheensä kanssa, hän voi hakea yleistä asumistukea.

Opiskelija voi saada myös pankista valtion takaamaa opintolainaa. Lainan korkoja täytyy maksaa pankille jo opintojen aikana. Varsinainen laina maksetaan takaisin yleensä vasta, kun opinnot ovat päättyneet.

Koulutustuki

Kun työtön henkilö on työvoimakoulutuksessa hänelle maksetaan koulutustukea. Myös maahanmuuttajakoulutus on työvoimakoulutusta. Koulutustuki on vähän suurempi kuin työttömyystuki.

8. Terveysthuolto

Terveyskeskukset

Jokaisessa kunnassa ja kaupungissa on terveyskeskus. Siellä huolehditaan kunnan asukkaiden terveydestä. Jos sairastut, voit saada terveyskeskuksesta ajan lääkärille.

Ota selvää, minkä terveystakeskuksen asiakas sinä olet.

Tavallisesti se on kotia lähinnä oleva terveystakeskus.

Lääkärissä käynnistä maksetaan eri kunnissa eri tavalla.

Joissakin kunnissa on käytössä vuosimaksu. Silloin terveystakeskusmaksu maksetaan kerran vuodessa.

Joissakin kunnissa on käytössä kertamaksu. Silloin asiakas maksaa kertamaksun kolmelta ensimmäiseltä lääkäriissä käynniltä vuodessa.

Alle 15-vuotiaille terveystakeskuksen palvelut ovat ilmaisia.

Terveystakeskuksessa voi käydä myös terveydenhoitajan vastaanotolla. Se on ilmaista kaikille.

Terveystakeskuslääkärin vastaanotolle täytyy varata etukäteen aika.

Vain erittäin kiireellisissä tapauksissa vastaanotolle voi mennä ilman ajanvarausta.

Jos hoito tai tutkimukset eivät ole kiireellisiä, niihin pitäisi päästä kolmen päivän kuluessa.

Jotkut terveystakeskukset ovat auki myös iltaisin ja viikonloppuisin kiireellisiä tapauksia varten.

Terveystakeskuksesta saa myös hammaslääkärin palvelut.

Kaikkien aikuisten hampaita
ei kuitenkaan pystytä hoitamaan,
ainakaan suurissa kaupungeissa.
Kelasta voi hakea korvausta,
jos käy yksityisellä hammaslääkärillä.

Äitiysneuvolat

Terveyskeskuksissa on
äitiysneuvoloita ja lastenneuvoloita.
Äitiysneuvolassa seurataan
odottavan äidin ja tulevan vauvan
terveydentilaa koko raskauden ajan.
Neuvolaan kannattaa mennä
ennen neljännen raskauskuukauden
päättymistä, koska se on ehtona
äitiysavustuksen saamiselle.

Odottava äiti voi myös käydä
yksityisen lääkärin vastaanotolla,
mutta lähes kaikki odottavat äidit
Suomessa käyttävät neuvolan palveluita.
Neuvola järjestää myös
synnytysvalmennusta ja
perhevalmennusta
odottaville isille ja äideille.
Suurin osa suomalaisista isistä
osallistuu tähän valmennukseen.

Suomessa naiset synnyttävät
tavallisesti sairaalassa.
Yleensä isä on mukana synnytyksessä.
Äitiysneuvolat järjestävät usein
myös tutustumiskäyntejä synnytyssairaalaan.

Äitiysneuvolan palveluista
asiakkaan ei tarvitse maksaa.

Lastenneuvolat

Synnyttänyt äiti käy jälkitarkastuksessa
vielä äitiysneuvolassa.
Sen jälkeen lapsi ja perhe
siirtyvät lastenneuvolan asiakkaiksi.
Neuvolassa seurataan lapsen terveyttä
ja kehitystä ja autetaan perhettä monin tavoin.
Neuvolassa lapsi saa myös ne rokotukset,
jotka kuuluvat Suomen rokotusohjelmaan.
Äiti tai isä tai molemmat yhdessä
voivat viedä lapsen neuvolaan.

Lastenneuvolat järjestävät äideille ja isille
ja koko perheille kursseja ja
keskustelutilaisuuksia.
Niissä perheet voivat tutustua
toisiin perheisiin.
Kursseilta saa asiantuntijan apua
lapsen terveydenhoitoon ja kasvatukseen.

Lastenneuvolan palveluista
asiakkaan ei tarvitse maksaa.

Kouluterveydenhuolto

Kun lapsi menee kouluun,
hän siirtyy lastenneuvolasta
kouluterveydenhuollon asiakkaaksi.
Kouluterveydenhoitaja on koulussa

yleensä kaksi päivää viikossa,
jolloin lapset voivat käydä hänen vastaanotollaan.
Myös vanhemmat voivat ottaa yhteyttä
kouluterveydenhoitajaan.

Rokotusohjelma jatkuu koulussa.
Kouluterveydenhoitaja tekee lapsille
terveystarkastuksia.
Koululääkäri tarkastaa lapset joskus.
Jos lapsella on ongelmia,
niistä voi kertoa
kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärille.
Kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri
voivat ohjata lapsen esimerkiksi
psykologin tai puheterapeutin hoitoon.
Koululaisten hampaat
tarkastetaan ja hoidetaan
terveyskeskuksessa.

Kunnat järjestävät
kouluterveydenhuoltoa peruskouluissa,
ammattillisissa kouluissa ja lukioissa
opiskeleville oppilaille.
Korkeakoulujen opiskelijat käyvät
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä.

Kouluterveydenhuolto ja
koululaisten hammashuolto
ovat asiakkaalle maksuttomia.

Sairaanhoito

Sairaalaan pääsee tutkimuksiin ja hoitoon
yleensä vain terveyskeskuslääkärin

tai yksityislääkärin läheteellä.

Jos on hätätilanne,
lähetettä ei tarvita.

Sairaalan tutkimuksiin joutuu usein jonottamaan
monta viikkoa tai kuukautta.

Potilas maksaa sairaalahoidosta
vuorokausimaksun.

Maksussa ovat mukana tutkimukset,
tutkimukset, toimenpiteet,
lääkkeet, hoito ja ateriat.

Yhteiskunta maksaa verorahoilla
suuren osan sairaalahoidosta.

Hätätilanteessa voi kutsua apua
puhelimella hätänumerosta 112.

Ambulanssin henkilökunta antaa ensihoitoa.

Jos loukkaantunut tai sairas ihminen
tarvitsee heti hoitoa,
ambulanssi vie hänet sairaalaan.

Yksityinen terveydenhuolto

Suurilla paikkakunnilla on
yksityisiä lääkäreitä ja hammaslääkäreitä.

Suomessa on myös joitakin yksityissairaaloita.

Yksityinen terveydenhoito on usein
paljon kalliimpaa kuin terveyskeskusten
tai julkisten sairaaloiden antama terveydenhoito.

Kela korvaa osan yksityislääkäreiden
ja yksityisten hammaslääkäreiden
antaman hoidon hinnasta.

Lääkkeet

Lääkkeitä voi ostaa vain apteekeista.

Kela korvaa osan lääkärin määräämien lääkkeiden hinnasta.

Potilaan oikeudet

Suomessa on voimassa

laki potilaan oikeuksista.

Lain tärkeimmät kohdat ovat:

- Potilaalla on oikeus hyvään hoitoon ja kohteluun.
Potilaan äidinkieli ja kulttuuri ja henkilökohtaiset tarpeet otetaan huomioon
- Hoitoon tarvitaan potilaan lupa eli suostumus
- Potilaille annetaan tiedot hänen terveydentilastaan ja hoidostaan:
millaista hoitoa potilas saa,
mitä vaaroja siihen liittyy ja
mitä vaihtoehtoja hoidolle on
Potilas voi kieltäytyä hoidosta kokonaan
- Jos potilas joutuu odottamaan hoitoa, kerrotaan, miksi hän joutuu odottamaan ja kuinka kauan odottaminen kestää
- Lapsipotilaan mielipide otetaan huomioon, kun lapsi on tarpeeksi kehittynyt kertomaan mielipiteensä. Lääkäri tai muu ammattihenkilö arvioi, miten kehittynyt lapsi on

- Lapsen huoltaja ei saa kieltää hoitoa, jota tarvitaan, kun pelastetaan alaikäisen henkeä tai terveyttä

- Jos potilas on tyytymätön hoitoon, hän voi tehdä muistutuksen hoitolaitokselle tai kantelun lääninhallitukselle (tai muulle terveydenhuoltoa valvovalle viranomaiselle)

- Hoitolaitoksella täytyy olla potilasasiamies, joka auttaa potilasta.

9. Vammaispalvelut

Suomessa pyritään siihen, että vammaisella on samat oikeudet kuin muillakin.

Vammaiset voivat käydä koulua, opiskella, asua ja tehdä työtä tasavertaisena muiden joukossa.

Vammaispalvelulain mukaan vammaisen pitää saada palveluja ja taloudellista tukea kunnalta.

Vammaisten kuntoutukseen kuuluvat muun muassa apuvälineet ja sopeutumisvalmennus.

Jos vammainen henkilö tarvitsee seuraavia palveluita, hänellä on oikeus saada niitä:

- kuljetuspalvelut
- tulkkipalvelut
- asunnonmuutostyöt
- asumispalvelut

Terveydenhuollon kautta
saa lääkinällistä kuntoutusta.

Vammaisen henkilö voi saada
henkilökohtaisen avustajan,
joka auttaa askareissa,
koulussa ja työssäkäynnissä.

Lisätietoja vammaispalvelulaista ja kuntoutuksesta
saa sosiaalitoimistosta ja sairaalasta.

Kelan tuki vammaisille ja pitkäaikaissairaille

- **Erityishoitoraha lapsen vanhemmille**

Äiti tai isä voi saada erityishoitorahaa,
jos hän osallistuu alle 16-vuotiaan
vamman lapsensa hoitoon sairaalassa
tai joissain tapauksissa kotona.
Tätä tukea voidaan maksaa silloin,
kun äiti tai ei isä ei pysty käymään töissä,
koska hoitaa sairasta tai vammaista lastaan.
Erityishoitorahan määrä riippuu
hoitavan vanhemman tuloista.
Sitä voidaan maksaa yleensä
enintään 60 arkipäivältä vuodessa.
Erityishoitorahasta maksetaan veroa.

- **Sairaan tai vamman lapsen hoitotuki**

Kela maksaa erityistä hoitotukea isälle tai äidille, joka hoitaa kotona sairasta tai vammaista lasta. Tukea saa alle 16-vuotiaasta lapsesta, jos hän on hoidon tarpeessa vähintään puoli vuotta ja jos hoidosta aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia.

Hoitotuen saamiseen eivät vaikuta perheen tulot. Hoitotuesta ei tarvitse maksaa veroa.

• **Vammaistuki**

Vammaistukea voi saada Kelasta sairauden tai vamman vuoksi. Vammaistukea voi saada 16–64-vuotias henkilö. Tukea maksetaan, kun toimintakyky on heikentynyt vähintään vuoden ajan vamman takia. Tuesta ei tarvitse maksaa veroa. Jos vammainen henkilö ei voi tehdä työtä, hän voi hakea Kelasta työkyvyttömyyseläkettä.

• **Kuntoutus**

Vaikeavammaisen henkilö voi hakea Kelalta pitkäaikaista tai vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta. Kela voi maksaa myös ammatillisen kuntoutuksen. Myös vakuutusyhtiöt voivat

maksaa kuntoutuksen.

10. Vanhusten palvelut

Suomessa vanhukset eivät yleensä asu lastensa kanssa.

Yleensä vanhukset elävät omissa asunnoissaan, palveluasunnoissa tai vanhainkodeissa.

Lasten ja lastenlasten apu ja läheisyys ovat silti vanhuksille tärkeitä.

Kun omaiset eivät voi auttaa tarpeeksi, esimerkiksi siksi, että käyvät työssä, vanhukset voivat saada kotiinsa ulkopuolista apua.

Kotipalvelut

Kun vanhus asuu kotonaan, hän voi saada kotiapua kunnan kotipalveluhenkilöstöltä.

Tavoite on, että vanhus voisi asua omassa kodissaan pitkään.

Vanhus voi pyytää apua kunnan sosiaalipalvelutoimistosta, jos hän ei enää selviä yksin arkipäivästään.

Kotipalveluhenkilöstö auttaa hoidossa ja huolenpidossa.

Kodinhoitaja voi esimerkiksi käydä kaupassa, laittaa ruokaa,

auttaa peseytymisessä
ja siivota.

Asiakas maksaa palveluista sen mukaan,
miten suuret tulot hänellä on.

Vanhukset voivat myös ostaa
lämpimiä aterioita halpaan hintaan.
Ateriat tuodaan sovittuna aikana kotiin.
Lisäksi monessa kunnassa on
vanhusten palvelukeskuksia.
Vanhukset voivat käydä siellä syömässä.
Palvelukeskuksissa voi myös
opiskella ja harrastaa.

Palveluasunnot ja vanhainkodit

Jos vanhus ei enää selviä yksin kotona,
hän voi muuttaa palveluasuntoon.
Asunnot ovat tavallisia vuokra-asuntoja
tai erityisiä palveluasuntoja.
Niissä saa tarpeen mukaan
avustavaa henkilökuntaa.

Vanhainkodissa asuu sellaisia vanhuksia,
jotka tarvitsevat jatkuvaa hoitoa.

11. Miten sosiaaliturva rahoitetaan?

Veronmaksajat maksavat valtiolle ja kunnalle
veroa tuloistaan ja omaisuudestaan.
Veronmaksajia ovat kaikki,
jotka ansaitsevat palkkaa

ja tiettyjä sosiaalietuuksia.

Jos tulot ovat kovin pienet,
veroja ei tarvitse maksaa.

Verotuloilla maksetaan sosiaaliturva
ja kunnan ja valtion palvelut.

Veroilla maksetaan myös esimerkiksi
teiden rakentaminen ja korjaaminen
ja julkinen liikenne.

Työntekijän täytyy aina toimittaa työnantajalle
aina verokortti, kun hän aloittaa työt
uudessa työpaikassa.

Verokortin saa verotoimistosta.

Työnantajan täytyy aina vakuuttaa työntekijä.
Silloin työntekijä voi saada ansiosidonnaista eläkettä
ja muuta sosiaaliturvaa,
jos hän menettää työkykynsä
tai kun hän tulee vanhaksi.

Palkan perusteella laskettu sosiaaliturva
on yleensä parempi kuin
Kelan maksama perusturva.
Esimerkiksi työeläke kertyy
työnantajan ja työntekijän
maksamista eläkemaksuista.
Vakuutuksen hoitaa työnantaja,
joka vähentää verot
ja työntekijän työeläkemaksun
suoraan pois palkasta.

Jokainen työntekijä voi tilata
Eläketurvakeskuksesta tiedot

omasta työsuhderekisteristä.

Siinä näkyvät kaikki ne maksetut palkat,
joiden perusteella työeläkettä maksetaan.

12. Mistä apua ongelmiin?

Tärkeät puhelinnumerot

Säilytä puhelinluettelo paikassa,
josta se löytyy helposti ja nopeasti.

Tärkeistä puhelinnumeroista
kannattaa tehdä lista puhelimen viereen.

Hätätilanne

Yleinen hätänumero on 112.

Se on sama koko Suomessa.

Numeroon voi soittaa ilmaiseksi.

Yleisestä hätänumerosta saa paikalle
sairasauton, poliisin ja palokunnan.

Mielenterveys- ja kriisipalvelut

Jos uusi elämäntilanne tuntuu pahalta
tai aviopuolison kanssa on vaikeuksia,
kannattaa pyytää apua
kunnan mielenterveystoimistosta
tai perheneuvolasta.

Ongelmat on aina helpompi hoitaa silloin,
kun ne ovat vielä pieniä.

Varaa aika etukäteen
mielenterveystoimistosta.

Myös terveyskeskuksesta voi kysyä

apua ongelmatilanteisiin.

Kun varaa aikaa,

pitää kertoa tarvitseeko tulkin.

Myös kuntien perheneuvoloista saa
ilmaiseksi neuvontaa, tutkimuksia ja hoitoa.

Apua saa asioissa, jotka liittyvät
ihmissuhteisiin, perhe-elämän
ja lasten kasvatukseen.

Lisätietoja:

SOS-keskus

Helsingissä toimii kriisikeskus.

Se palvelee kaikkia

Suomessa asuvia maahanmuuttajia
ja heidän perheitään.

SOS-keskus antaa apua
mielenterveyden ongelmiin
ja sosiaalisiin ongelmiin.

SOS-keskuksen palveluista
ei tarvitse maksaa.

Aika täytyy varata etukäteen.

SOS-keskus, maistraatinportti 4 A, 4.krs

00240 Helsinki

puhelin (09) 413 505 01 (päivystys arkisin kello 9 – 15)

www.mielenterveysseura.fi

Lounais-Suomen Mielenterveysseuran tukiasema

Tukiasema antaa Lounais-Suomen alueella

asuille maahanmuuttajille ja

heidän perheilleen tukea ja apua

vaikeissa elämäntilanteissa.

Palvelusta ei tarvitse maksaa.

Yhtystiedot:

Lounais-Suomen Mielenterveysseura, kriisikeskus

Yliopistonkatu 24 a B 4, 6. kerros

20100 Turku

puhelin (02) 233 3442 (päivystys arkisin kello 10-15)

Kidutettujen kuntoutuskeskus

Kidutettujen kuntoutuskeskuksesta saavat apua

kidutetuksi joutuneet pakolaiset

ja heidän omaisensa.

Myös turvapaikanhakija

voi hakeutua keskuksen hoitoon.

Kuntoutuskeskukseen voi varata ajan

puhelimella tai kirjeellä

tai voi mennä itse keskuksen.

Myös oman kunnan sosiaalityöntekijä

voi varata ajan pakolaiselle.

Kidutettujen kuntoutuskeskus

Mäkelänkatu 58-60, 4.kerros

00510 Helsinki

puhelin (09) 7750 4584

sähköposti: kitu@helsingindiakonissalaitos.fi

Turvakodit

Turvakodit antavat suojapaikan

perheenjäsenille, jos he ovat

joutuneet omassa perheessä

väkivallan uhriksi.

Väkivalta voi olla henkistä tai ruumiillista.

Lähes kaikki asiakkaat ovat äitejä,

mutta myös isät pääsevät turvakotiin,

jos heitä pahoinpidellään.

Lapset voi ottaa mukaan turvakotiin.

Turvakoteja on suurissa kunnissa.

Pienissä kunnissa on

erityisiä kriisiasuntoja.

Oman paikkakunnan turvakodin

yhteystiedot voit kysyä

sosiaalityöntekijältä.

Hätätapauksessa myös poliisi

auttaa löytämään turvakodin,

jos sosiaalitoimisto on kiinni.

A-klinikat

A-klinikalle voi mennä,

jos on päihdeongelma.

A-klinikalta voi hakea apua

myös silloin, jos läheinen omainen

on päihdeongelmainen.

Päihdeongelma tarkoittaa

alkoholi-, lääke- tai huumeongelmaa

tai muuta riippuvuusongelmaa.

Vastaanotolle voi tulla,

jos haluaa lopettaa päihteiden käytön.

A-klinikalla voi myös selvittää

kriisitilanteita, jotka johtuvat

päihteiden käytöstä.

A-klinikan yhteystiedot

saat oman kunnan sosiaalitoimistosta.

Oikeusapu

Oikeusaputoimistot auttavat ja neuvovat

oikeusasioissa.

Toimistosta saa myös oikeusavustajapalveluita

oikeudenkäyntiä varten.

Palvelusta maksetaan sen mukaan,

miten suuret tulot ja menot ovat.

Jos tuloja on kovin vähän,

henkilö voi saada ilmaisen avustajan oikeudenkäyntiin.

Vähemmistövaltuutetun toimisto

Vähemmistövaltuutettu seuraa ulkomaalaisten asemaa ja oikeuksia Suomessa.

Hän tiedottaa uusista laeista, jotka koskevat maahanmuuttajia.

Hän myös neuvoo ulkomaalaisten oikeusturvaan ja syrjintään liittyvissä kysymyksissä.

Toimistoon voi soittaa ja kysyä neuvoa tai siellä voi itse käydä.

Varaa aika etukäteen.

Yhteystiedot:

Vähemmistövaltuutettu

Mikonkatu 4, 6.kerros

PL 34, 00023 Valtioneuvosto

Puhelin (09) 16006

www.mol.fi

Pakolaisneuvonta

Pakolaisneuvonnan lakimiehet neuvovat ilmaiseksi ja antavat oikeusapua turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille.

Pakolaisneuvonta avustaa turvapaikan hakemisessa.

Varaa aika puhelimitse.

Puhelimella saa myös neuvontaa.

Pakolaisneuvonnan toimistot ovat

Helsingissä, Vaasassa, Kouvolassa ja Oulussa.

Keskustoimisto on Helsingissä:
Pakolaisneuvonta ry
Varastokatu 12 B, 00580 Helsinki
puhelin (09) 2519000
sähköposti pakneuv@kaapeli.fi
www.pakolaisneuvonta.fi

Yksityiset lakimiehet

Suomessa on lakimiehiä,
jotka ovat erikoistuneet hoitamaan
maahanmuuttajien oikeusasioita.
Yksityisten lakimiesten palvelut
ovat yleensä aika kalliita,
mutta joissakin tapauksissa
yhteiskunta korvaa oikeudenkäynnin kulut.
Yksityisten lakimiesten
yhteystiedot löytyvät puhelinluettelosta
Lisätietoja saa internet-osoitteesta
www.lakimiesliitto.fi

Kansainvälinen henkilöhaku

Jos haluat löytää kadonneen perheenjäsenen,
Suomen Punainen Risti (SPR) auttaa.
Ota yhteys SPR:n keskustoimistoon.
SPR myös neuvoo turvapaikanhakijoita
ja pakolaisia ja seuraa,
että heidän oikeusturvansa toteutuu.
Lisäksi SPR:llä on tukihenkilötoimintaa
eri puolilla Suomea.
Suomen Punainen Risti
Tehtaankatu 1 a
00140 Helsinki
puhelin (09) 129 31
www-redcross.fi

Tämän esitteen ovat julkaisseet ja kustantaneet vuonna 2003

Työministeriö ja Kansaneläkelaitos (kela). Selkokieli-versio on teetetty Selkokieli-keskuksessa.

ISBN 951-735-789-3

Lisätiedot:

www.mol.fi

www.kela.fi

www.papunet.net